

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 753/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti FI, M., zastúpenej advokátom JUDr. M. B., Advokátka kancelária, K., ktorou namieta porušenie svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Cob 81/2010 z 5. augusta 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 22/2012 z 26. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti FI, o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti FI (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)

sp. zn. 4 Cob 81/2010 z 5. augusta 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 22/2012 z 26. februára 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) v právnej veci sťažovateľky proti žalovanému M., s. r. o., K. (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie 63 165,72 € s prísl. uznesením sp. zn. 33 Cb 77/2008 z 25. januára 2010 (konanie uskutočnené po vydanom platobnom rozkaze) rozhodol tak, že konanie o vzájomnom návrhu žalovaného (takto vyhodnotil obranu žalovaného proti návrhu sťažovateľky) zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Zároveň uviedol, že nie je daná právomoc slovenského súdu, pretože účastníci konania na riešenie sporov zo svojho zmluvného vzťahu (zmluva o obchodnom zastúpení) dohodou založili právomoc ... súdu. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal odvolanie žalovaný, v ktorom namietal, že v konaní na okresnom súde vo svojom vyjadrení z 26. augusta 2008 uplatnil obranu proti návrhu, a nie vzájomný návrh podľa § 97 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a preto je daná právomoc ... súdov. Žiadal, aby odvolací súd predmetné uznesenie zrušil a aby sa o obrane žalovaného riadne konalo. Krajský súd napadnutým rozhodnutím uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že v danom prípade zo zmluvy o obchodnom zastúpení uzavretej medzi účastníkmi konania vyplýva, že žalobca si „vybral“ súd podľa sídla obchodného zástupcu, t. j. Okresný súd Košice II. Podľa krajského súdu ak je daná právomoc príslušného ... súdu k žalobcom uplatnenému nároku na tomto súde, v súlade s ustanoveniami obchodnej zmluvy je daná právomoc tohto súdu aj na riešenie sporu z toho istého konkrétneho zmluvného vzťahu. Krajský súd preto uzavrel, že okresný súd dospel k nesprávnemu záveru. Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom uviedla, že okresný súd nárok uplatňovaný žalovaným správne považoval za vzájomný návrh. Poukázala na to, že zmluva o obchodnom zastúpení definovala predmet vzťahu, nárok uplatňovaný v konaní (zaplatenie kúpnej ceny za dodaný tovar) však nemá základ v zmluve o obchodnom zastúpení, ale v inom zmluvnom vzťahu, pričom odvolací súd nerobil rozdiel medzi nárokmi vyplývajúcimi z dvoch rôznych vzťahov. Právomoc

a príslušnosť slovenských súdov nezaložila sťažovateľka ani v jednom prípade, ale volila všeobecný súd žalovaného. Takéto rozhodnutie odvolacieho súdu znamená nesprávne právne posúdenie veci, keď zo správnych skutkových záverov bol vyvodený nesprávny právny záver. Najvyšší súd dovolanie zamietol. Pri preskúmaní prípustnosti dovolania konštatoval, že dovolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ako to bolo v prerokováanej veci, založil ho však na skutočnosti, že pre posúdenie nie je rozhodujúci iba formálny znak, t. j. výrok napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ale skutočnosť, či došlo k zmene rozhodnutia prvostupňového súdu, a uzavrel, že v danom prípade tomu tak bolo, a preto sa vecnou správnosťou napadnutého uznesenia zaoberal a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho názoru a že podanie žalovaného je vzájomným návrhom. K námietke sťažovateľa v dovolaní, že odvolací súd sa nesprávne zaoberal zmluvou o obchodnom zastúpení, dovolací súd uviedol, že predmetom žaloby nie je nárok z uvedenej zmluvy, čo platí aj pre prvostupňový súd, a preto je otázka právomoci súdov vo vzťahu k vzájomnému návrhu bezpredmetná. Konštatoval však, že *„ak je daná právomoc súdu Slovenskej republiky na konanie o žalobe, je povinný pri rozhodovaní o dôvodnosti žaloby zistiť a zohľadniť všetky skutočnosti rozhodné pre záver, či uplatňovaná pohľadávka v čase rozhodovania existuje, teda okrem iného zistiť či pohľadávka nezanikla niektorým zo zákonom predpokladaných spôsobov. Pri procesnej obrane formou započítacej námietky musí urobiť skutkový aj právny záver o existencii pohľadávky, ktorej započítanie uplatňuje žalovaný aj o jej spôsobilosti na započítanie. Musí mať preto právomoc na riešenie týchto otázok i keby inak na konanie o žalobe, ktorej predmetom je takáto pohľadávka jeho právomoc nebola daná.“*. Najvyšší súd následne konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý zrušil nesprávne prvostupňové rozhodnutie, je vecne správne, aj keď z iných dôvodov, ako to uviedol odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, preto neboli dané dôvody, pre ktoré by bolo treba napadnuté rozhodnutie zrušiť, a preto najvyšší súd dovolanie zamietol.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že všeobecné súdy (krajský súd a najvyšší súd) pri právnom posúdení veci a hodnotení skutkového stavu postupovali jednostranne, vo veci podali formalistický výklad zákonných ustanovení, čím porušili jej

základné práva. Za neakceptovateľný a ústavne nekonformný stav označila rozhodovanie krajského súdu a najvyššieho súdu, „- podľa ktorého požiadavka žalobného petitu pri vzájomnej žalobe, musí obsahovať prejav, ako má súd so vzájomnou pohľadávkou v prevyšujúcej časti naložiť, - konkrétne zistený písomne 2x vyjadrený vzťah odporcu k požiadavke zaviazat' žalobcu na zaplatenie konkrétnych súm nevedol k inému posúdeniu právnych úkonov odporcu posudzujúc obsah jeho podaní, t. j. k ustáleniu, že ide o vzájomný návrh“. Sťažovateľka aj v ďalšej časti sťažnosti (dosť nejasne a zmätočne) zdôrazňuje, že písomné vyjadrenia žalovaného treba považovať za vzájomný návrh podľa § 97 a § 98 OSP, a ak tak všeobecné sudy neurobili a uvedeným ustanoveniam priznali iný výklad, porušili základné právo sťažovateľky priznané čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť po predbežnom prerokovaní prijal na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu a napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, zruší napadnuté rozhodnutie krajského súdu a prikáže mu vo veci znova konať a rozhodnúť a uloží krajskému súdu povinnosť uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

7. Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením práv v rozsahu, v akom ich sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, v sťažnosti pred ústavným súdom vymedzila v petite návrhu, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý v petite sťažnosti označila za porušovateľa jej práv, t. j. skúmal, či uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Cob 81/2010 z 5. augusta 2011 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 22/2012 z 26. februára 2013 došlo k porušeniu jej základného práva

na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práv a na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, aby sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

10. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie označených práv uznesením najvyššieho súdu a uznesením krajského súdu a po uvedení ustálených právnych názorov ústavného súdu bez ďalšej ústavnoprávnej argumentácie uvádza, že závery všeobecných súdov sú nespravodlivé a nepresvedčivé.

Právo na súdnu ochranu (spravodlivý proces) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje *inter alia* dve zložky, a to jednak „právo na prístup k súdu“, t. j. právo obrátiť sa na súd na vymoženie či ochranu subjektívneho práva, a jednak právo na určitú kvalitu procesu, ktorá je zabezpečená celou radou inštitucionálnych a procesných záruk. Právo na súdnu ochranu (spravodlivý proces) je tak samostatné subjektívne verejné právo voči štátu na poskytnutie právnej ochrany v takom procese, ktorý garantuje spravodlivý výsledok.

Krajský súd napadnutým uznesením na základe odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu podaného žalovanou zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie podané sťažovateľkou zamietol a konštatoval, že rozhodnutie krajského súdu, ktorý zrušil nesprávne rozhodnutie okresného súdu, je vecne správne, i keď čiastočne z iných dôvodov ako uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia.

Ústavný súd nezistil žiadne zásadné skutočnosti, ktoré by signalizovali svojvoľný postup krajského súdu a najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojich právnych záverov a nemožno ich považovať za nedôvodné alebo arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť názory všeobecných súdov svojím vlastným.

11. V súčasnosti sa spis nachádza na okresnom súde, ktorého úlohou bude konať a o žalobnom návrhu sťažovateľky rozhodnúť v súlade s vyslovenými právnymi názormi.

Ústavný súd pre úplnosť poznamenáva, že tak na okresnom súde, ako aj krajskom súde sa rozhoduje o procesných nárokoch žalovanej, nie sťažovateľky, v dôsledku čoho nemohla byť sťažovateľka v tomto konaní dotknutá na svojich právach.

12. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

13. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013